

Parlamentul
Republicii Moldova

J.M. nr. 32
22 octombrie 2019

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

*Biroului Permanent
al Parlamentului Republicii Moldova*

În conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Lege pentru completarea articolului 1 din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți”.

Anexe:

- 1. Proiectul de lege,*
- 2. Nota informativă.*

Deputați în Parlament

Igor Murteanu

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>237</u>		
<u>del</u>	<u>10</u>	<u>2019</u>
Ora _____		

LEGE

pentru completarea articolului 1 din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți”

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I. - La articolul 1 din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.39–40, art.105), cu modificările ulterioare, alineatul (2) se completează cu litera r) cu următorul cuprins:

„r) un teren de 7,5 ha, cu numărul cadastral 3842101, amplasat în extravilanul satului Pîrîta, raionul Dubăsari.

Art.II. - Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege pentru completarea articolului 1 din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți”

Prezentul proiect de lege pentru completarea Legii nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” este elaborat și înaintat în temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Legea nr.797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului și determină direcția politicii de stat în domeniul dezvoltării zonelor economice libere în Republica Moldova.

Conform ultimelor date oficiale privind activitatea ZEL-urilor, valoarea totală a investițiilor în cadrul ZEL pe parcursul întregii activități a lor, până în anul 2018 inclusiv, a constituit cca. 402 mil. dolari SUA, sporind în anul 2018 cu cca 15%. Acest indicator este de cca. 4 ori mai mult decât investițiile realizate în parcurile industriale. În același timp, ritmul de creștere a investițiilor în ZEL în 2018 a fost superior celui pe întreaga economie (cca. 12%). Ponderea investițiilor ZEL în totalul investițiilor per economie în anul 2018 a fost de cca. 28%.

De asemenea, în anul 2018 valoarea totală a mărfurilor produse și serviciilor prestate în ZEL a constituit cca. 11,5 mlrd. lei, din care peste 10,1 mlrd. lei constituie producție industrială. Aceasta constituie peste 19% din producția industrială totală a țării în anul 2018. Comparativ cu anul 2017, ponderea producției industriale din cadrul ZEL în total producție industrială a țării a crescut cu peste 6 puncte procentuale. În același timp, ritmul de creștere a producției industriale (aproape 54%) a fost net superior celui pentru întreaga economie (3,7%).

În ce privește volumul exporturilor din ZEL în anul 2018, acesta a constituit cca. 9,3 mlrd lei, în creștere cu cca. 53% față de anul 2017. Pentru comparație, exporturile totale ale țării au crescut în anul 2018 cu cca. 12%. Ponderea exporturilor ZEL în totalul exporturilor țării a constituit cca. 21%, față de cca. 13% în anul 2017.

Conform ultimelor date statistice, numărul angajaților rezidenților ZEL la sfârșitul anului 2018 a constituit cca. 16 mii persoane, în creștere față de anul 2017 cu cca. 33%. În rezultat, ponderea numărului angajaților ZEL în numărul total de angajați în industrie s-a majorat de la cca. 10% în 2017 până la 13,5% în 2018. Față de numărul total de angajați per economie, această pondere a crescut de la 1,8% până la 2,4%. Salariul mediu lunar al unui angajat din cadrul rezidenților zonelor economice libere în anul 2018, a fost mai mare decât salariul mediu din sectorul real al economiei naționale cu peste 11%.

În consecință, valoarea totală a impozitelor și taxelor achitate de către rezidenții ZEL în anul 2018 a constituit peste 1 mlrd. lei sau de 2,4 de ori mai mult comparativ cu 2017. Ponderea impozitelor și taxelor achitate de rezidenții ZEL în totalul veniturilor la bugetul de stat din impozite și taxe în anul 2018 a crescut de la 0,9% până la 2,0%.

În contextul ZEL-urilor se remarcă în particular ZEL „Bălți”. Astfel, aceasta, cu toate sub-zonele sale, ocupă un loc de frunte, cu 36 milioane \$ investiții în 2018 și 185,9 mln \$ cumulative, iar exporturile pentru anul 2018 au fost de 6353,8 mln lei, în comparație cu 2474,0 mln lei în anul 2017. Numărul de rezidenți se ridică la 66, iar taxele și impozitele calculate pentru anul 2018 au fost 814,0 mln lei.

În pofida faptului că ZEL „Bălți” este cea mai „tânără” dintre cele 7 zone economice libere din Moldova, aceasta se dezvoltă cel mai dinamic. ZEL „Bălți” a reușit să obțină rezultate care depășesc indicatorii celorlalte șase zone libere luate împreună, atât la capitolul investiții cât și locuri de muncă create. De menționat faptul că, ZEL „Bălți” este unica zonă care a fost creată în câmp gol, nefiind creată în baza la careva active sau întreprinderi de stat. Astfel, după totalurile primului semestru a anului 2019, volumul total al investițiilor înregistrate în zonele libere, pe parcursul întregii activități, a constituit cifra de 402 milioane dolari SUA, dintre care 202 milioane dolari SUA constituie investițiile realizate în ZEL „Bălți”. Identică este situația și la capitolul locurilor de muncă, din totalul celor peste 15 mii de angajați ce activează în cadrul întreprinderilor rezidente în zonele libere, peste 10 mii sunt muncitorii companiilor rezidente în zona liberă „Bălți”. Iar odată cu finalizarea proiectelor demarate, cifra locurilor de muncă create în cadrul zonei libere „Bălți” va crește până la 18 mii, fapt ce se va întâmpla chiar în acest an, 2019.

În acest context, ZEL „Bălți” poate fi considerată un model de referință pentru celelalte structuri similare, care și-a îndreptățit pe deplin scopul pentru care a fost creată. În 9 ani de activitate, ZEL „Bălți” a reușit să devină un centru de revitalizare industrială și dezvoltare regională. Indicatorii obținuți de ZEL „Bălți” sunt rezultatul unui management eficient și a eforturilor depuse de către Administrația zonei economice libere” pe parcursul celor 9 ani. În consecință, au fost semnate contracte importante cu astfel de investitori majori precum: Draexlmaier, Gebauer & Griller, Sumitomo, La Triveneta Cavi, Coroplast, Fritzmeier, etc., contracte care s-au soldat cu implementarea celor mai mari și importante proiecte realizate pe ”greenfield” de pe teritoriul Republicii Moldova.

Acestea sunt motivele de bază pentru care se propune crearea unei sub-zone anume în componența ZEL „Bălți”.

Investițiile străine directe sunt corelate cu creșterea economică și cu dezvoltarea, în special atunci când vorbim de manufactură și de industrii cu potențial de creștere a capitalului uman sub aspectul deprinderilor și a aptitudinilor profesionale.

Reducerea volumelor produs intern brut și diminuarea concomitentă a cotei industriei în el, falimentul sau situația financiară precară a majorității întreprinderilor constructoare de mașini, a industriei chimice, a celei ușoare și de prelucrare a lemnului etc., pierderea multor piețe de desfacere externe, fac țara neatrăgătoare pentru investiții.

În aceste condiții, dezvoltarea zonelor libere existente este o măsură fundamentală și necesară, dat fiind faptul că în prezent statul nu este în stare, din cauza unor factori obiectivi și subiectivi, să asigure accelerarea dezvoltării social-economice într-un mod uniform pe întreg teritoriul țării.

În acest fel, dezvoltarea zonelor libere constituie un instrument eficient al politicii statului pentru atragerea investițiilor și crearea locurilor de muncă în diverse regiuni ale țării. În fel acesta se asigură niște centre de dezvoltare care se extind nu doar din punct de vedere geografic, ci și în sensul valorii adăugate, aceasta deoarece investitorii strategici au interesul de a îmbunătăți calitatea profesională a angajaților și a deprinderilor acestora, fapt care, în ultima instanță, conduce la salarii mai mari. Crearea Colegiului de Inginerie, în cooperare cu partenerii străini, atât rezidenți ai zonelor, cât și din afara acestora, demonstrează faptul că investitorii străini nu sunt interesați în exclusivitate de brațele de muncă ieftine, ci și de calificarea angajaților.

Prin activitatea zonelor libere se realizează:

- Creșterea economică a regiunilor, în care funcționează zonele libere;
- Atragerea investițiilor autohtone și străine în sectorul de producție industrială;
- Crearea unui număr mai mare de locuri noi de muncă;
- Majorarea semnificativă a volumelor impozitelor și taxelor încasate și reducerea încălcărilor fiscale;
- Implementarea tehnologiilor moderne, experienței de producție înaintată și a managementului;
- Majorarea volumelor producției industriale fabricate pentru export;
- Reducerea barierelor birocratice pentru a pătrunde pe piețe și practicarea activității de antreprenariat;

Activitatea zonelor libere influențează pozitiv soldul balanței de comerț extern al țării, ceea ce permite soluționarea problemelor strategice ale dezvoltării economiei.

Nu în ultimul rând, este bine-cunoscut efectul de *spill-over* al zonelor libere, când se formează mai multe businessuri conexe, fiind create ecosisteme întregi. Un factor important este presiunea exercitată de a furniza o forță de muncă mai calificată și procese care țin de schimbarea mentalității antreprenoriale a angajaților.

Investițiile străine au jucat un rol fundamental în dezvoltarea a mai multor țări din lume. Este încurajator faptul că țările care la început au atras investiții în industrii care nu implica neapărat înalte tehnologii, precum cea textilă și de confecții, se bucură în prezent de investiții străine în domeniul industriilor de înaltă tehnologie. Aceasta este calea care a fost urmată de multe țări care se numără în prezent printre principalele exportatoare (inclusiv de înaltă tehnologie), cum este Japonia, Coreea de Sud, Taiwan. Cu toate că aceste țări nu s-au bazat exclusiv pe investiții străine, existând un grad înalt de dirijism statal, ele au adoptat multe elemente ale unei politici economice menite să atragă investiții și să creeze o bază de export înfloritoare.

Prin completarea Legii nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți”, se propune crearea sub-zonei în localitatea Pîrîta, raionul Dubăsari.

Motivele de bază care susțin argumentul în favoarea unei sub-zone sunt de ordin economic, social, politic și de securitate.

Astfel, în conformitate cu datele statistice, la data de 30 noiembrie 2018 în raionul Dubăsari au fost înregistrați 2273 agenți economici, dintre care 1596 gospodării țărănești și doar 292 societăți cu răspundere limitată, cu o cifră de afaceri modestă și cu puțini angajați.

În același timp, există suficientă forță de muncă. Populația în vârstă de 15-29 ani constituie 8408 din populația totală de 35,3 mii persoane, de la 30-44 ani – 8056, populația în vârstă de 45-59 ani constituie – 7239. Majoritatea, însă, în lipsa oportunităților legate de locuri noi de muncă, emigrează, aceasta conducând și la costuri sociale, cum ar fi rata înaltă a divorțurilor sau copii lăsați fără grija părintească.

Crearea sub-zonei în s. Pîrîta va conduce la perspective mai mari de reunificare pașnică a țării, cetățenii din raioanele controlate de așa-numita rmn având în față un exemplu pozitiv care să le întărească convingerea că numai împreună putem construi o țară prosperă. O asemenea, sub-zonă economică consună cu dimensiunea consolidării măsurilor de încredere prin întărirea economiei locale, creșterea economică și dezvoltarea comerțului și producerii industriale în localitățile aflate în zona de securitate a regiunii transnistrene.

Crearea sub-zonei este susținută de cetățenii raionului Dubăsari și va fi susținută și de către comunitatea internațională, inclusiv de către donatorii care sunt implicați de întărirea măsurilor de încredere pe ambele maluri ale Nistrului.

Terenul propus are destinație agricolă și cuprinde 7,5 ha cu posibilitatea de extindere, aflându-se în extravilan la 500 metri de localitate și se mărginește cu traseul R5 Chișinău-Budești-Vadul lui Vodă. Proprietarul terenului este APL Pîrîta. Înclinația terenului este de 0,1-0,2%, adâncimea apelor subterane aproximativ la 15 metri. Utilitățile se află la distanță de 700 metri (aprovizionarea cu apă, canalizare, gaz), iar energia electrică – la 200 metri. Astfel, prin Decizia nr.05-03 din 11.10.2019 a Consiliului sătesc Pîrîta, raionul Dubăsari a fost decis acceptarea creării subzonei economice libere în localitatea respectivă.

Ținem să menționăm că a fost efectuat studiul de fezabilitate a raionului Dubăsari privind oportunitatea deschiderii unei subzone economice libere în regiunea dată.

Administrația ZELB va asigura îngrădirea perimetrului subzonei, echiparea punctelor de control vamal, precum și paza acestui teritoriu. În afară de aceasta, Administrația va atrage investitori strategici, cu ajutorul cărora se va realiza modernizarea infrastructurii existente, precum și construcția unităților de producție pentru închirierea de către rezidenți în sub-zona nou creată.

Trebuie de remarcat faptul că, resursele fizice ale regiunilor – drumuri, rețele și mijloacele de comunicații, sursele energetice și costul acestora au o influență puternică asupra costurilor și eficienței în producție și transporturi. Astfel, primele companii care vor realiza proiecte investiționale în această sub-zonă vor crea instalațiile moderne și bine întreținute în aceste domenii, iar ca urmare, va crește atractivitatea investițională pentru companiile care ulterior vor dori să investească în aceasta.

Potrivit calculelor Administrației, bazate pe experiența altor sub-zone aflate în gestiune, este evidentă realizarea potențialului investițional disponibil al sub-zonei, fiind oferite oportunități pentru alte afaceri. Raza de influență a zonei libere pe piața forței de muncă se va face simțită la o distanță de 20-25 km, care va trage după sine o creștere a valorii sale. În plus, se va îmbunătăți nu doar situația socio-economică a numeroaselor așezări adiacente, ci va fi adusă o contribuție semnificativă la proiectul de reunificare pașnică a țării.

Pornind de la cele expuse, Vă solicităm respectuos susținerea proiectului de lege sus menționat.

Deputați în Parlament

Igor Munteanu